

Języki programowania, Czwartek 16.01.2014, 8:15-9:45

Zadanie 11 - ostatnie

Dzisiaj wykorzystamy kolejną bardzo ważną rzecz języka C++ - szablony funkcji i szablony klas.

Wstęp – co to są klasy i funkcje szablone w języku C++?

Rozważmy prostą klasę, która przechowuje jakiś typ informacji, na przykład tablicę int'ów:

```
class KlasaInt
{
    int *tablica
    int rozmiar;
public:
    KlasaInt(int Rozmiar);
    void UstawElement(int poz, int wartosc);
    int PobierzElement(int poz);
};

KlasaInt::KlasaInt(int Rozmiar)
{
    rozmiar = Rozmiar;
    tablica = new int[Rozmiar];
}

void KlasaInt::UstawElement(int poz, int wartosc)
{
    tablica[poz]=wartosc;
}

int KlasaInt::PobierzElement(int poz)
{
    return tablica[poz];
}

int main()
{
    KlasaInt kl(10);
    kl.UstawElement(5) = 20;
    cout<<kl.PobierzElement(5)<<endl;

    return 0;
}
```

Co by należało zrobić, gdybyśmy potrzebowali przechować w identyczny sposób dodatkowo inne typy danych. np. double, std::string, char*, etc.? Musielibyśmy za każdym razem, dla każdego oddzielnego typu danych, który jest nam potrzebny, tworzyć nową klasę (np. KlasaString, gdzie mielibyśmy string *tablica zamiast int *tablica itp.). Napisanie sporej ilości tego typu klas zajęłoby nam pewną ilość czasu oraz zwiększyło znacznie ilość plików w projekcie (można sobie wyobrazić duży projekt, gdzie każdy dodaje klasy różniące się właściwie tylko typem przechowywanych danych a służących do tych samych celów – ogrom klas!). Na szczęście język C++ przychodzi nam tu z rozwiązaniem takiego problemu i pozwala tworzyć klasy szablone (ang. *template class*), które dostosowują się automatycznie do typu danych używanego w programie głównym. Przykład klasy szablonej analogicznej do przykładu powyżej jest następujący:

```
template<class T>
class KlasaSzyblonowa
{
    T *tablica
    int rozmiar;
public:
    KlasaSzyblonowa(int Rozmiar);
    void UstawElement(int poz, T wartosc);
    T PobierzElement(int poz);
};

template<class T>
KlasaSzyblonowa<T>::KlasaSzyblonowa(int Rozmiar)
{
}
```

```

        rozmiar = Rozmiar;
        tablica = new T[Rozmiar];
    }

    template<class T>
    void KlasaInt<T>::UstawElement(int poz, T wartosc)
    {
        tablica[poz]=wartosc;
    }

    template<class T>
    T KlasaInt<T>::PobierzElement(int poz)
    {
        return tablica[poz];
    }

    int main()
    {
        KlasaSzablonowa<int> klInt(10);
        klInt.UstawElement(5) = 20;
        cout<<klInt.PobierzElement(5)<<endl;

        KlasaSzablonowa<string> klString(10);
        klString.UstawElement(5) = "tekst";
        cout<<klString.PobierzElement(5)<<endl;

        return 0;
    }

```

Załóżmy teraz, że w naszej klasie szablonej mamy również metodę Dodaj, która zwraca sumę elementów dwóch obiektów z wybranych pól tablicy tablica, czyli:

```

    template<class T>
    T KlasaSzablonowa<T>::Dodaj(int poz1, int poz2)
    {
        T obiekt = tablica[poz1]+tablica[poz2];
        return obiekt;
    }

```

Taka metoda zadziała dla prostych typów danych, np. int, double, string, itp. (czyli takich, gdzie mamy zdefiniowany operator + i takie działanie ma sens). Co by się jednak stało, gdyby nasza klasa przechowywała na przykład napisane tydzień temu obiekty klasy Histogram? Taka metoda oczywiście nam nie zadziała dla histogramu (nie zdefiniowaliśmy przeciążonego operatora + dla klasy Histogram i jego użycie wyrzuciłoby nam błąd). Nic nie szkodzi! Język C++ przynosi nam i tutaj rozwiązanie – można tworzyć specjalizowane metody w klasach szablonych, oto przykład metody Dodaj dla histogramów:

```

    template<>
    Histogram KlasaSzablonowa<Histogram>::Dodaj(int poz1, int poz2)
    {
        Histogram c = tablica[poz1];
        for(int i=0; i<c->IloscBinow())
            c.UstawLiczbeZliczen(i, tablica[poz1]->PobierzLiczbeZliczen(i)
+tablica[poz2]->PobierzLiczbeZliczen(i));
        return c;
        //to tylko przykład - tu robimy cokolwiek z obiektami typu Histogram, np.
        tworzymy wyjściowy histogram gdzie w każdym binie liczba zliczen jest suma z
        histogramow tablica[poz1] i tablica[poz2]
    }

```

W naszej klasie możemy mieć wiele specjalizowanych metod (również wiele specjalizowanych metod o tej samej nazwie – dla różnych obiektów). Kompilator w trakcie kompilowania programu sam zdecyduje, którą metodę ma użyć (w przypadku wszystkich typów obiektów użyje metody ogólnej Dodaj z operatorem +, ale jeśli użyjemy nasza klasa będzie przechowywała histogramy, to użyje metody specjalizowanej dla klasy Histogram).

Uwaga!

W przypadku klas szablonych wszystko (zarówno definicję klasy jak i metody klasy) piszemy tylko w pliku .h (czyli najczęściej dla jednej klasy jeden plik .h) – nie możemy pisać definicji metod w pliku .cpp!

W języku C++ oprócz klas szablonowych możemy również tworzyć funkcje szablonowe. Np. założmy, że mamy kilka klas, które mają taką samą metodę (dajmy na to `int GetRozmiar()`). Chcielibyśmy stworzyć funkcję, która porównuje rozmiar dwóch obiektów dowolnej z tych klas i zwraca większą wartość. Nic trudnego, możemy dostawić więcej typów danych:

```
template<class T1, class T2>
int CompareRozmiar(T1 obiekt1, T2 obiekt2)
{
    if(obiekt1.GetRozmiar()>obiekt2.GetRozmiar())
        return obiekt1.GetRozmiar();
    else
        return obiekt2.GetRozmiar();
}
```

Oczywiście możemy dodawać więcej typów klas w nagłówku `template`, możemy je też dowolnie nazywać (np. `template<class A, class B, class C, class D> itp.`).

Zadanie do wykonania

Część I

W naszym zadaniu wykorzystamy napisaną wcześniej klasę `Histogram` tworzącą listę. Klasę tą napisaliśmy tak, by mogła przechowywać jedynie dane typu `int`. Teraz natomiast, zamiast pisać dwie lub więcej klas, chcemy nasz histogram uogólnić, by mógł przyjmował elementy dowolnego typu (np. wynikiem dzielenia dwóch histogramów przez siebie może być histogram z niecałkowitą liczbą zliczeń w binach). Jak to zrobić? Musimy go przerobić właśnie na klasę szablonową. Na koniec, aby przećwiczyć dziedziczenie i abstrakcyjne typy danych (ATD), należy również stworzyć abstrakcyjną klasę bazową `THistogram` dla klasy szablonowej `Histogram`.

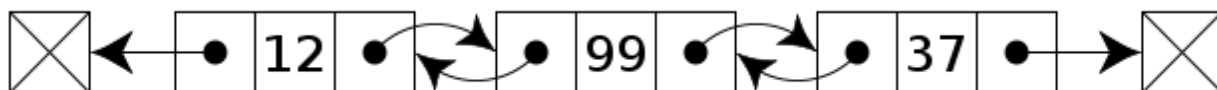
Część II – nieobowiązkowa, do przećwiczenia w domu (najprawdopodobniej tylko zaczniemy na zajęciach)

Tworzymy listę podwójnie powiązaną (ang. *double-linked list*).

Listy są jednymi z najważniejszych struktur danych. Wyobraźmy sobie, że tworzymy bazę danych jakiś produktów, które sprzedajemy w naszym sklepie, np. gier komputerowych. Nie wiemy, ile tych gier będzie w naszym sklepie. Co więcej, ich liczba będzie się zmieniać w zależności od tego, ile będziemy ich sprzedawać oraz ile z nich będziemy otrzymywać z dostaw. Oczywiście moglibyśmy taką bazę danych stworzyć poprzez deklarowanie dużej tablicy gier komputerowych w naszym programie. Jeśli jednak mówimy tu o wielkościach rzędu setek tysięcy, to deklarowanie „na wyrost” np. 100 tysięcy więcej miejsc w naszej bazie niż ilość elementów, powodowałoby znaczną stratę ilości pamięci. Oczywiście jest to tylko ilustracja problemu. Jednym ze sposobów, by poradzić sobie z takim problemem są tzw. dynamiczne struktury danych.

Listy są dynamicznymi strukturami danych, które mogą zmieniać swój rozmiar w trakcie działania programu. Lista będzie miała zatem taką długość i rozmiar, jaka jest w niej aktualnie liczba elementów i długość ta oraz rozmiar będą się zmieniać w zależności od dodawania bądź usuwania z niej elementów.

Budowa listy dwukierunkowej (podwójnie powiązanej) jest następująca: każdy jej element (rekord) posiada swoje dane oraz 2 wskaźniki – do elementu poprzedniego oraz następnego. Powstaje zatem łańcuch powiązań elementów pomiędzy sobą, ilustruje to schemat poniżej:

A doubly linked list whose nodes contain three fields: an integer value, the link to the next node, and the link to the previous node.

Zauważamy, że lista posiada ponadto 2 specjalne, wyróżnione elementy – pierwszy i ostatni (nazywane różnie, np. `head` i `tail`, `first` i `last`, itp.), które wskazują na koniec naszego łańcucha (czyli na `NULL`). Od razu widzimy, że bezpośredni dostęp do dowolnego elementu takiej struktury jest niemożliwy (mamy bezpośredni dostęp jedynie do pola początkowego lub końcowego). Żeby więc wybrać interesujący nas element ze środka listy, musimy ustawić się na początku lub końcu listy i po niej przeiterować do wybranej pozycji.

Podczas jednego z laboratoriów używaliśmy już listy zawartej w Standardowej Bibliotece Szablonów języka C++ (tzw. STL). Dzisiaj chcemy niejako sami zaimplementować podobną listę.

Dla uproszczenia napiszemy listę zmiennych typu `double`. Implementacja listy w języku C++ polega w ogólności na stworzeniu klasy `List` oraz prostej klasy `Element`. Struktura typu `Element` powinna zawierać wartość oraz wskaźniki na element następny oraz poprzedni. Klasa `List` powinna zawierać wskaźnik na element pierwszy w liście oraz na element ostatni w liście. Plik `List.h` powinien wyglądać następująco:

```
class List
{
```

```

struct Element
{
    double value; //nasze dane - wartosc typu double
    Element *prev; //wskaznik na element poprzedni
    Element *next; //wskaznik na element nastepny
};

int fCapacity; //rozmiar listy
Element *firstElement; //wskaznik na pierwszy element w liscie
Element *lastElement; //wskaznik na ostatni element w liscie

public:
    List(); //konstruktor domyslony
    List(List& list); //konstruktor kopiujacy
    ~List(); //destruktor

    void AddLast(double val); //dodaje element na koncu listy
    void AddFirst(double val); //dodaje element na poczatku listy
    void AddAt(int id, double val); //ustawia element na pozycji id
    void RemoveLast(); //usuwa element z konca listy
    void RemoveFirst(); //usuwa element z poczatku listy
    void RemoveAt(int id); //usuwa element z pozycji id
    double GetLast(); //pobiera ostatni element z listy
    double GetFirst(); //pobiera pierwszy element z listy
    double GetAt(int id); //pobiera element z pozycji id
    void Clear(); //usuwa wszystkie elementy z listy
    int Capacity(); //zwraca rozmiar
    void PrintList(); //wypisyje liste na ekran
};

```

Opis poszczególnych metod:

- **Konstruktor domyślny:**
Tworzy obiekt typu List i ustawia pole fCapacity na 0 oraz wskaźniki firstElement i lastElement na NULL (oznacza to, że tworzymy pustą listę bez żadnego elementu).
- **Konstruktor kopiujący:**
Kopiuje pola fCapacity, firstElement i lastElement tworząc nowy obiekt List z podanego obiektu List.
- **Destruktor:**
Jeśli lista nie jest pusta, to iteruje po wszystkich elementach listy i usuwa je operatorem delete. Jeśli lista jest pusta, to zwraca na ekran tekst „List is empty!”.
- **void AddLast(double val):**
Dodaje element na końcu listy i zwiększa fCapacity o 1.
Wskazówka: należy stworzyć, używając operatora new, obiekt typu Element, przyporządkować jego polu value podaną wartość val, zaś wskaźnik na element następny next ustawiamy na NULL. Następnie sprawdzamy, czy lista jest pusta, czy nie (czy dostawiamy pierwszy element, czy już są jakieś elementy w liście). Jeśli lista **nie jest pusta**, wskaźnik prev naszego nowego obiektu typu Element ustawiamy na lastElement. Na końcu musimy ustawić (przesunąć) wskaźnik lastElement na nasz nowy obiekt. Jeśli lista **jest pusta**, wskaźnik prev ustawiamy na NULL, zaś lastElement i firstElement na stworzony obiekt typu Element (mamy tylko jeden element, więc wskaźniki na pierwszy i ostatni muszą na niego wskazywać). Analogicznie realizujemy wszystkie inne metody!
- **void AddFirst(double val):**
Dodaje element na początku listy i zwiększa fCapacity o 1.
- **void AddAt(int id, double val):**
Dodaje element na konkretnym miejscu w liście, podanym jako parametr id, i zwiększa fCapacity o 1.
- **void RemoveLast():**
Usuwa ostatni element z listy i zmniejsza fCapacity o 1.
- **void RemoveFirst():**
Usuwa pierwszy element z listy i zmniejsza fCapacity o 1.
- **void RemoveAt(int id):**
Usuwa element z listy na pozycji id i zmniejsza fCapacity o 1.

- `double GetLast():`
Zwraca wartość `value` ostatniego elementu z listy.
- `double GetFirst():`
Zwraca wartość `value` pierwszego elementu z listy.
- `double GetAt(int id):`
Zwraca wartość `value` elementu z listy na pozycji `id`.
- `void Clear():`
- 1. Czyści całą listę – działa prawie identycznie jak destruktor (używamy tego na obiekcie typu `List`, gdy nie chcemy go usunąć ostatecznie, tak jak to robimy operatorem `delete`, chcemy tylko pozbyć się wszystkich elementów wpisanych do listy, czyli usunąć je operatorem `delete` i ustawić `firstElement` oraz `lastElement` na `NULL` i `fCapacity` na 0).
- `int Capacity():`
Zwraca rozmiar `fCapacity` – obecny rozmiar tablicy.
- `void PrintList():`
Iteruje po elementach listy i wypisuje wszystkie na ekran w formacie typu:
id: 0, value: 5.67
id: 1, value: 7.89

Do wykonania:

1. W pierwszej kolejności w pliku **List.cpp** tworzymy konstruktor, konstruktor kopiujący, metodę `void AddLast(double val), int Capacity()` oraz `void PrintList()`. W pliku **main.cpp** tworzymy obiekt typu `List` używając operatora `new`, dodajemy dwa dowolne elementy i wypisujemy listę i jej rozmiar na ekran. **1.5 p.**
2. Jeśli poprzedni punkt działa, dodajemy metody `void AddFirst(double val), void RemoveLast(), void RemoveFirst()` i sprawdzamy, czy działają. **1.5 p.**
3. Dodajemy pozostałe metody oraz destruktor i sprawdzamy, czy działają (na końcu usuwamy całą listę operatorem `delete`). **2 p.**
4. **Dodatkowo!** Porównujemy działanie naszej listy i listy z biblioteki STL (`#include <list>`), tworząc używając operatora `new` obiekt typu `list<double>` (przykład: `list<double> *listStd = new list<double>();`). Dodajemy obu listom 2 takie same elementy na końcu oraz po 1 na początku (**Przypomnienie!** metody `push_back` i `push_front`). Potem dodajemy po jednym elemencie na pozycji nr 2 (**Uwaga!** Aby to zrobić w liście z STL musimy użyć `list<double>::iterator`, przykład:

```
list<double>::iterator iter = listaStd->begin();
iter++; //przesuwa wskaźnik iter na pole o id=1
iter++; //przesuwa wskaźnik iter na pole o id=2
listaStd->insert(iter, 89.45); //wstawia wartość na pole id=2
```

Wypisujemy elementy naszej listy za pomocą metody `PrintList()`, zaś listy z STL używając iteratora.

Przypomnienie:

```
int i = 0;
for(iter=listaStd->begin(); iter!=listaStd->end(); iter++)
{
    cout<<"id: "<<i<<" , value: "<<*iter<<endl;
    i++;
}
```

Na końcu zaś usuwamy wszystkie elementy metodą `Clear()` naszej listy i `clear()` listy z STL.

Teraz chcemy rozszerzyć jej działanie na elementy dowolnego typu.

Zasada działania naszej klasy z punktu widzenia programu będzie praktycznie identyczna jak listy ze standardowej biblioteki szablonów STL, np.:

```
List<double> *myList = new List<double>(); //tworzy listę przechowującą typ
double za pomocą naszej klasy List
list<double> *myListSTL = new list<double>(); //tworzy listę przechowującą typ
double za pomocą klasy z biblioteki STL
```

Do wykonania:

- przerobienie klasy `List` tak, by stała się klasą szablonową. Stworzenie w programie listy przy użyciu naszej klasy oraz listy z biblioteki STL na zmiennych typu `double`, dodanie do list 3 elementów, wypisanie obu list. Przy tworzeniu klasy `List` stworzyliśmy pomocniczą klasę `Element` – chcemy, aby klasa `Element` była zadeklarowana wewnątrz klasy `List` (klasa w klasie).

Uwaga!

Należy posiadać poprawnie działającą wersję klasy `List` oraz poprawnie działającą klasę z histogramem – `Histogram`.

Klasy szablonowe piszemy **tylko** w plikach `.h` – nie tworzymy pliku `.cpp` (ponieważ klasa szablonowa jest kompilowana dopiero przy jej użyciu w trakcie wykonywania programu).

Używamy pliku `Makefile` w najbardziej zaawansowanej postaci.

Przydatne linki:

<http://cpp0x.pl/kursy/Kurs-C++/Szablony-klas/317>

http://4programmers.net/C/Szablony_klas